

Ελληνικά πανεπιστήμια και διεθνείς κατατάξεις

Του ΘΑΝΟΥ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ*

Τον τελευταίο καιρό βλέπουν το φως της δημοσιότητας άρθρα και παρεμβάσεις συναδέλφων πανεπιστημιακών, σχετικά με τη διεθνή κατάταξη των πανεπιστημίων και τη θέση των ελληνικών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων σε αυτά. As αναλύσουμε ορισμένες σημαντικές παραμέτρους που αφορούν τα ελληνικά πανεπιστήμια και τις σχέσεις τους με τις κατατάξεις αυτές, ώστε ο μέσος αναγνώστης να βγάλει αβίαστα το δικό του συμπέρασμα.

Κατ' αρχάς, πρέπει να σημειώσουμε ότι ο τρόπος που επιδιώκει να «διαβάσει» κανείς τα αποτελέσματα των κατατάξεων διαμορφώνει σε μεγάλο βαθμό και την εικόνα για θετική ή αρνητική εκτίμηση. Οι περισσότερες κατατάξεις συγκεντρώνουν και επεξεργάζονται στοιχεία για 28.000 πανεπιστήμια παγκοσμίως. Με βάση συγκεκριμένα και προκαθορισμένα κριτήρια υπολογίζουν δείκτες και τη συνο-

Το πλαίσιο στο οποίο λειτουργούν τα πανεπιστήμια στην Ελλάδα σε σχέση με αντίστοιχα ευρωπαϊκά και αμερικανικά καθιστά σχεδόν απαγορευτική τη βελτίωση σε συγκεκριμένους δείκτες.

λική βαθμολογία κάθε πανεπιστημίου. En συνεχεία θα επιλέξουν τα 500 ή τα 1.000 πρώτα πανεπιστήμια και θα δημιουργήσουν τον πίνακα της κατάταξης. Με βάση τα ανωτέρω αδιαμφισβήτητα δεδομένα, ένα ελληνικό πανεπιστήμιο που βρίσκεται στα κορυφαία 300, με απλή αναγωγή σε ποσοστό είναι στο 1% των καλύτερων πανεπιστημίων παγκοσμίως. Ο μέσος αναγνώστης

λοιπόν μπορεί να αναρωτηθεί αν είναι «επιτυχία» ή «αποτυχία» μια τέτοια θέση.

Επιπλέον, αν οι Γιώργος Σεφέρης και Οδυσσέας Ελύτης, αμφότεροι νομπελίστες ποιητές και φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών, είχαν ολοκληρώσει τις σπουδές τους στο Ίδρυμά μας και ήταν απόφοιτοί του, τότε το Πανεπιστήμιο Αθηνών θα ήταν σίγουρα στις θέσεις 101-150 της λίστας της Σαγκάης (ARWU), από τις θέσεις 301-400 που βρίσκεται τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Ο λόγος είναι ότι δύο από τους έξι δείκτες της εν λόγω κατάταξης – ο δείκτης ALUMNI (αριθμός αποφοίτων που έχουν λάβει βραβεία (Nobel, Field κ.ά.) και ο δείκτης AWARD (αριθμός μελών ΔΕΠ που έχουν λάβει βραβεία – καλύπτουν το 30% της συνολικής βαθμολογίας της κατάταξης. Οπως καταλαβαίνει ο αναγνώστης, τα ελληνικά πανεπιστήμια στα συγκεκριμένα κριτήρια κάθε χρόνο παίρνουν μηδέν.

Δεύτερον, πρέπει να τονιστεί το διαφορετικό πλαίσιο της ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το πλαίσιο στο οποίο λειτουργούν τα ελληνικά πανεπιστήμια σε σχέση με αντίστοιχα ευρωπαϊκά και αμερικανικά καθιστά σχεδόν απαγορευτική τη βελτίωση σε συγκεκριμένα κριτήρια και δείκτες των κατατάξεων, και κατά συνέπεια καθιστά δύσκολη την άνοδο σε αυτές. Ενα παράδειγμα αφορά το κριτήριο της διεθνοποίησης και της εξωστρέφειας στο οποίο βαθμολογούνται τα πανεπιστήμια από τις πλέον σημαντικές κατατάξεις. Το κριτήριο αυτό βαθμολογείται με δείκτες όπως το ποσοστό των ξένων φοιτητών στο σύνολο των φοιτητών ενός πανεπιστημίου, την αναλογία ξένων και Ελλήνων καθηγητών, και το ερευνητικό έργο με διεθνή συνεργασία. Γίνεται άμεσα αντιληπτό ότι ένα ελληνικό πανεπιστήμιο στο οποίο τα προγράμματα προπτυχιακών σπουδών είναι απο-

κλειστικά στην ελληνική γλώσσα, η εισαγωγή προπτυχιακών φοιτητών γίνεται με Πανελλαδικές Εξετάσεις και η πρόσληψη καθηγητών γίνεται με τρόπο που αποκλείει τη δυνατότητα προσέλκυσης γνωστών αξίας μη ελληνόφωνων καθηγητών, θα αδυνατεί να βελτιωθεί στο συγκεκριμένο κριτήριο, που σε αρκετές περιπτώσεις η βαθμολογία του ξεπερνά το 20%.

Τρίτον, σημαντικές κατατάξεις στηρίζουν το 30 έως και 50% της βαθμολογίας τους σε έρευνες «γνώμης» ή «φήμης» των Ίδρυμάτων. Πάνω από 50.000 ακαδημαϊκοί και 30.000 εργοδότες συμπληρώνουν ερωτηματολόγια για τα 10 έως 15 πανεπιστήμια που θεωρούν σημαντικά σε ακαδημαϊκό και ερευνητικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο απασχολησιμότητας των αποφοίτων. Ενα σημαντικό μέρος της κριτικής απέναντι στις κατατάξεις επικεντρώνεται στην αξιοπιστία αυτών των ερευνών γνώμης και

φήμης. Θεωρείται ότι διακατέχονται σε κάποιες περιπτώσεις από μεροληψία ή υποκειμενισμό, ενώ φαίνεται ότι αναδεικνύουν τα ήδη γνωστά πανεπιστήμια, (Harvard, Yale, Οξφόρδη κ.ά.) και όχι πανεπιστήμια από μικρότερες χώρες όπως η Ελλάδα.

Κλείνοντας την ανάλυσή μας, πιστεύουμε ότι ο μέσος αναγνώστης μπορεί να διαμορφώσει άποψη για το εάν η σημερινή θέση των ελληνικών πανεπιστημίων στις διεθνείς αυτές κατατάξεις, με αυτές τις συνθήκες και τα δεδομένα, συνιστά επιτυχία ή αποτυχία. Από τη δική μας πλευρά, θεωρούμε ότι τα αποτελέσματα των κατατάξεων αποτελούν επιβράβευση της δουλειάς των ανθρώπων που εργάζονται στα ελληνικά πανεπιστήμια κάτω από δύσκολες συνθήκες και εντός ενός μη υποστηρικτικού πλαισίου.

* Ο κ. Θάνος Δημόπουλος είναι πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

